

heden bevidst rettes mod samfundsvidenskabelig, empirisk orienteret forskning. Den humanistiske, kulturalanalytiske og filosofiske forskning er derfor stort set fravalgt – heri ligger ingen vurdering af dens værdi i øvrigt.

2. Den nye teknologi og informationssamfundet

»Den nye teknologi« må i sammenhæng med »informationssamfundet« opfattes som synonym for den nye informationsteknologi (IT) i bred forstand, dvs. omfattende ikke blot computer-teknologi i alle dens variationer, men også koblingen mellem computere og kommunikationsteknologi (undertiden benævnt telematik), samt videre de voksende mængder og nye typer af elektroniske medier og multimediekommunikation.

»Informationssamfundet« er et begreb, som nok oprindeligt er benyttet for at karakterisere de træk ved de teknologisk mest udviklede samfund, som tilsammen gør, at samfundet kan siges at befinde sig i en udviklingsfase efter industrisamfundet – deraf også et ofte benyttet synonym, det »postindustrielle« samfund. Allerede i 1950'erne har nationaløkonomer beskæftiget sig med denne problemstilling og søgt at måle den voksende betydning af information og informationsarbejde i økonomien. Med sociologen Daniel Bell's bog fra 1973, »The coming of post-industrial society«, fik problemstillingen om udviklingen af en kvalitativt ny samfundstype et gennembrud, som har haft stor betydning for den senere forskning, også i andre samfundsvidenskaber og i den samfundsfilosofiske litteratur og debat. Senere har bl.a. John Naisbitt med »Megatrends« og Alvin Toffler med sine bøger »Future Shock«, »The Third Wave« og »Power-shift« videreført traditionen.

En nutidig definition af informationssamfundet vil opregne nogle få vigtige karakteristika:

1. Først og fremmest konstitueres informationssamfundet af den voksende betydning af information og viden - herunder uddannelse, videnskab, informationsbehandling etc. - for økonomien. Information og teoretisk viden er den afgørende ressource - som materielle ressourcer og maskinteknologi var i industrisamfundet. Udviklingen af informationssamfundet måles typisk ved at undersøge, hvor stor en del af arbejdsstyrken, der er beskæftiget med »in-

formationsarbejde«, som regel opfattet i meget vid betydning.

2. Udbredt anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi og den måde, hvorpå det øger produktivitet og ændrer økonomiske og sociale strukturer.

3. Kommunikationsmediernes stærkt øgede betydning, f.eks. udbuddet af tv og tid anvendt på at se tv, og væksten i mængderne af information (»informationsoverflod«) fra alle de forskellige informationbærende medier.

I det følgende gøres der ikke noget skarpt skel mellem »den nye teknologi« og »informationssamfundet«, og i forskellige sammenhænge kan det være enkelte aspekter af de ovenfor nævnte teknologier og karakteristika ved informationssamfundet, der er relevante.

3. Muligheder og konsekvenser for folkestyret

Informationsteknologien og de egenskaber ved samfundet, som giver det karakter af informationssamfund, kan påvirke det politiske liv direkte - og dermed den måde, folkestyret fungerer på. Det kan f.eks. være nye former for politisk kommunikation, hvadenten det f.eks. er modtagerdifferentieret politisk reklame i kabel-tv eller mulighed for, at alle koblet til et landsomspændende kommunikationsnet kan se og høre samtlige møder i Folketinget og læse talerne i en informationsbase.

Der kan også tænkes at være en direkte virkning på folkestyrets evne til at styre på en måde, som styrker dets legitimitet.

Men de fleste, og måske også vigtigste, påvirkninger vil nok ske indirekte, nemlig ved at informationsteknologien først ændrer (eller muliggør en ændring af) en række forskellige områder af samfundslivet - arbejdsliv, uddannelse, hjemmelivet, værdier, livsstil, kulturlivet, videns- og nybedsformidlingen osv. - og disse ændringer herefter kan påvirke vilkårene for folkestyret.

Sagt på en anden måde så kan informationsteknologien ændre betingelserne for demokratiet.

Som betingelser for demokrati nævnes traditionelt forhold som en uafhængig og pluralistisk presse/massemedier, oplyste og politisk interesserede borgere, rimelig adgang for alle til at skaffe sig informationer, indflydelsesmuligheder via foreninger og organisationer etc.